

רשומות

הצעות חוק

6 בנובמבר 1985

1756

כ"ב בחשוון התשמ"ו

עמוד

18

חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 17), התשמ"ו—1985

חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 17), התשמ"ו-1985

1.	בסעיף 177 (ב) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 ¹ (להלן — החוק העיקרי), במקום "שש שנים" יבוא "שבע שנים" ובמקום "שתי שנים" יבוא "ארבע שנים".	תיקון סעיף 177
2.	בסעיף 178 לחוק העיקרי, בסיפה, במקום "הקצינים-המשפטיים" יבוא "הקצינים בעלי הכשרה משפטית".	תיקון סעיף 178
3.	סעיף 180 לחוק העיקרי — בטל.	ביטול
סעיף 180
4.	בסעיף 181 (א) לחוק העיקרי, אחרי "קצינים" יבוא "בעלי הכשרה משפטית" ובמקום "שנתיים" יבוא "ארבע שנים".	תיקון סעיף 181
5.	בסעיף 182 לחוק העיקרי, במקום "קצינים-משפטיים" יבוא "קצינים בעלי הכשרה משפטית" ובמקום "שנתיים" יבוא "ארבע שנים".	תיקון סעיף 182

דברי הסבר

מפליגים במערכת השיפוט הצבאי בכללותה, המלצה צותיה היו נושא לדיון ציבורי במשך מספר שנים. לאחר עיון ובדיקה הוחלט לאמץ חלק מהמלצות של ועדת שמגר, הצעת החוק המוגשת בזה באה לתקן את חוק השיפוט הצבאי בהתאם להחלטות אלה. בהצעת החוק כלולים גם תיקונים נוספים הנוגעים למלאי תפקידים במוסדות המשפטיים בצה"ל.

במאי 1977 מינו שר הבטחון ושר המשפטים ועדה בראשות גשיא בית המשפט העליון דהיום, כב' השופט שמגר (להלן — ועדת שמגר) לבדוק ולהמליץ בענין פתרון בעיות האיוש של תפקידי השופטים הצבאיים-המשפטיים במערכת בתי הדין הצבאיים. הועדה המליצה, בין היתר, על הכנסת שינויים

בסעיף 1 לחוק הוגדרו המונחים "בעל הכשרה משפטית" ו"בעל נסיון משפטי" כלהלן:
 "בעל הכשרה משפטית" — מי שרשום או זכאי להיות רשום בפנקס עורכי הדין או מי שגמר חוק לימודיו המשפטיים באוניברסיטה, בבית ספר למשפטים או במוסד מקצועי אחר, שאושרו לכך על ידי המועצה המשפטית;
 "בעל נסיון משפטי" — של תקופה מסוימת — בעל הכשרה משפטית שכיהן או עסק אותה תקופה באחת הכהונות או באחד העיסוקים האמורים בפסקאות (1) ו-(2) של סעיף 2 לחוק השופטים, התשי"ג-1953, או בתקנות שהותקנו לצורך אותו סעיף, ובלבד שלפחות מחצית תקופת הכהונה או העיסוק היתה בארץ;
 הנסיון מראה כי בפועל אין מבוצע, בנפרד, מינוי של "קצינים-משפטיים" כאמור בסעיף 180 לחוק, ולכן אין צורך בסעיף זה ומוצע לבטלו.

סעיפים בסעיפים 177, 181 ו-182 לחוק נקבעו תקרי 1, 4 ו-5 פות הנסיון המשפטי הדרושות למינוי בעלי תפקידים במנגנון המשפטי של הצבא, כלהלן:
 פרקליט צבאי ראשי — שש שנים;
 פרקליט צבאי, תובע צבאי ראשי וסניגור צבאי ראשי — שנתיים.
 מוצע להאריך את התקופות האמורות לשבע שנים ולארבע שנים, בהתאמה, כדי להבטיח כי הקצינים המתמנים לתפקידים אלה יהיו בעלי נסיון משפטי רב יותר.
סעיפים סעיף 180 לחוק אומר:
 2 ו-3

"קצינים-משפטיים"

180. הרמטכ"ל, בהמלצתו של הפרקליט הצבאי הראשי, ימנה קצינים בעלי הכשרה משפטית להיות קצינים-משפטיים.

1 ס"ח התשט"ו, עמ' 171; התשכ"ג, עמ' 44.

6. בחלק ד' של החוק העיקרי, בפרק השני, במקום סימן ב' יבוא:

החלפת סימן ב'
בפרק השני של
חלק ד'

"סימן ב' — שופטים צבאיים-משפטיים של בתי הדין הצבאיים

כשירות

185. (א) קצין הנמנה עם הכוחות הסדירים של הצבא כשיר להת-
מנות שופט צבאי-משפטי כמפורט להלן אם הוא בעל נסיון משפטי
של מספר שנים כמצוין לצדו:

(1) נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ממלא מקומו
הקבוע ושופט צבאי-משפטי של בית הדין האמור —
שבע שנים;

(2) נשיא בית דין צבאי מחוזי או מיוחד — חמש שנים;

(3) ממלא מקום קבוע לנשיא בית דין צבאי מחוזי או
מיוחד ושופט צבאי-משפטי של בית דין כאמור —
ארבע שנים;

(4) שופט צבאי-משפטי של בית דין צבאי לתעבורה
(להלן — שופט תעבורה) — שלוש שנים.

(ב) שופטים צבאיים-משפטיים של בית הדין הצבאי לער-
עורים יתמנו על פי הוראות סעיף 186, ובלבד שועדת הבחירה לא
תציע מינוי של קצין שלא כיהן קודם לכן כשופט צבאי-משפטי,
אלא לאחר ששוכנעה שיש לו נסיון משפטי בצבא המכשירו לתפקיד זה.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א) (1), רשאית ועדת הבחירה
לפי סעיף 186, אם ראתה שאין בקרב הכוחות הסדירים של הצבא

דברי הסבה

(3) שופט-משפטי בבית הדין הצבאי המיוחד
או בבתי הדין הצבאיים המחוזיים — שלוש
שנים;

(4) שופט תעבורה — שתי שנים."

מוצע להאריך את תקופת הנסיון המשפטי הנדרשת
למינויים האמורים בשנה אחת, לגבי כל אחד מהמי-
נויים, כדי שהשופטים הצבאיים-המשפטיים יהיו בעלי
נסיון משפטי רב יותר.

ב. מוצע לשנות את סדרי המינוי של שופטים צבאיים-
משפטיים כלהלן:

ועדת הבחירה תציע מינוי של קצין כשופט-משפטי-
טאי רק לאחר ששוכנעה שיש לו נסיון משפטי בצבא
המכשירו לתפקיד זה.

נשיא בית הדין הצבאי לערעורים יהיה משפטן
ולא קצין שאינו משפטן, כפי שהיה מקובל עד כה.
על פי ההצעה נשיא בית הדין הצבאי לערעורים יהיה
קצין בעל נסיון משפטי של שבע שנים, אולם ועדת
הבחירה רשאית, ברוב של ששה מחבריה, להציע למ-
נות כנשיא קצין בעל הכשרה משפטית, אף אם אין

מאריך, הקצינים המתמנים לתפקידים השונים
במנגנון המשפטי של הצבא הם קצינים בעלי הכשרה
משפטית כמשמעותה בסעיף 1 לחוק.

מוצע לתת ביטוי לדרישת ההכשרה המשפטית
במסגרת התוראות המסדירות את מינויים ותפקידיהם
של בעלי התפקידים הללו (סעיפים 178, 181 (א) ו-182
לחוק).

סעיף 6 מוצע לחוקק מחדש את סימן ב' בפרק
השני וחלק ד' של החוק, שעניינו שופטים-
משפטיים של בתי הדין הצבאיים. דברי ההסבר יינתנו
לכל סעיף בסימן המוצע, לפי מספרו בהצעה:

לסעיף 185

א. בסעיף 188 לחוק העיקרי נקבעו תקופות הנסיון
המשפטי הדרושות למינוי שופטים-צבאיים משפטיים
כלהלן:

"(1) שופט-משפטי בבית הדין הצבאי לער-
עורים — שש שנים;

(2) נשיאו של בית דין צבאי מחוזי או מיוחד —
ארבע שנים;

קצין בעל נסיון משפטי המתאים לתפקיד נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, להציע — ברוב של ששה מבין חבריה — כי יתמנה לתפקיד קצין מתאים שהוא בעל הכשרה משפטית.

186. נשיא בית הדין הצבאי לערעורים ושאר השופטים הצבאיים המשפטיים יתמנו בידי נשיא המדינה לפי הצעת ועדת בחירה לשופטים צבאיים-משפטיים (להלן — ועדת הבחירה); בהצעתה תציין ועדת הבחירה את דרגת בית הדין שאליה מוצע למנות את המועמד.

דרך המינוי

187. (א) ועדת הבחירה תהיה של תשעה חברים שהם:

ועדת הבחירה

- (1) שר הבטחון, והוא יהיה יושב ראש הוועדה;
- (2) שר המשפטים;
- (3) נשיא בית המשפט העליון או משנהו;
- (4) שופט בית המשפט העליון שיבחר חבר שופטים;
- (5) נציג לשכת עורכי הדין שתבחר המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין;
- (6) הרמטכ"ל או סגנו;
- (7) ראש אגף כוח אדם במטה הכללי של הצבא;
- (8) נשיא בית הדין הצבאי לערעורים או ממלא מקומו תקבוע;

דברי הסבר

"מינוי שופטים צבאיים-משפטיים"
187. (א) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה —

- (1) שופטים צבאיים-משפטיים לכהן כשופטים-משפטיים בבית הדין הצבאי לערעורים;
- (2) שופטים צבאיים-משפטיים לכהן כשופטים-משפטיים בבית הדין הצבאי המיוחד ובבתי הדין הצבאיים המחוזיים;
- (3) שופטים צבאיים-משפטיים לכהן כשופטי תעבורה בבתי הדין הצבאיים לתעבורה (להלן — שופטי תעבורה).

מוצע לשנות את סדרי המינוי של שופטים צבאיים-משפטיים באופן שיהיו דומים לאלה של שופטים אזרחיים:

מוצע כי נשיא המדינה ימנה את כל השופטים הצבאיים-המשפטיים, על פי המלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים.

המינוי יהיה על פי המלצתה של ועדת בחירה בת תשעה חברים.

בראש הוועדה יושב שר הבטחון, וחבריה יהיו שר המשפטים, נשיא בית המשפט העליון או ממלא מקומו,

לו נסיון משפטי או שנסיונו המשפטי אינו מגיע לותק של שבע שנים.

לסעיפים 186 ו-187

סדרי המינויים של שופטים-צבאיים משפטיים מצויים בסעיפים 185, 186 (א) ו-187 לחוק המורים:

"נשיא בית הדין הצבאי לערעורים"

185. (א) נשיא המדינה, בהמלצת הרמטכ"ל שתובא לפניו על ידי שר הבטחון, ימנה קצין להיות נשיא בית הדין הצבאי לערעורים ולעמוד בראשו.

(ב) שר הבטחון, בהמלצת הרמטכ"ל, ימנה קצין, שהוא שופט משפטי בבית הדין הצבאי לערעורים, להיות ממלא מקום קבוע של נשיא בית הדין הצבאי לערעורים.

נשיאים של בתי הדין הצבאיים המיוחד והמחוזיים וממלאי מקום קבועים

186. (א) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה קצין שהוא שופט צבאי-משפטי להיות נשיא בית הדין הצבאי המיוחד ולעמוד בראשו, וכן קצין שהוא שופט צבאי-משפטי להיות נשיא בית דין צבאי מחוזי ולעמוד בראשו.

(9) שופט צבאי-משפטי של בית הדין הצבאי לערעורים
שיקבע נשיאו.

(ב) ועדת הבחירה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה,
כל עוד לא פחת משה.

(ג) אלה רשאים להציע מועמדים לכהונת שופט צבאי-משפטי:

(1) שר הבטחון;

(2) הרמטכ"ל;

(3) נשיא בית הדין הצבאי לערעורים;

(4) שלושה חברי ועדת הבחירה כאחד.

(ד) הצעת ועדת הבחירה בדבר מינויו של שופט צבאי-משפטי
תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה.

(ה) ועדת הבחירה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה.

188. (א) ממלא מקומו הקבוע של נשיא בית הדין הצבאי לערעורים
יתמנה בידי שר הבטחון, בהמלצת הרמטכ"ל, מקרב השופטים הצבאיים-
משפטיים של בית הדין הצבאי לערעורים; נשיא בית הדין הצבאי
המיוחד וממלא מקומו הקבוע וכן נשיא בית דין צבאי מחוזי וממלא
מקומו הקבוע יתמנו בידי הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי
לערעורים, מקרב השופטים הצבאיים-המשפטיים של בתי הדין של אותה
דרגה.

מינוי נשיא
בית דין
וממלאי מקומו

(ב) יכול ששופט צבאי-משפטי אחד יתמנה לנשיא של יותר
מבית דין צבאי מחוזי אחד וכן לנשיא גם לבתי דין כאמור וגם לבית
הדין הצבאי המיוחד.

דברי הסבר

יתמנו בידי הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי
לערעורים, מקרב השופטים של אותה ערכאה.

ב. בסעיף 186(ב), (ד) ו-(ה) לחוק נקבע:

"(ב) יכול שיתמנה קצין אחד להיות נשיא
כאמור ליותר מבית דין צבאי מחוזי אחד וכן
להיות נשיא גם לבתי דין כאמור וגם לבית
הדין הצבאי המיוחד."

"(ד) יכול שיתמנה קצין אחד, שהוא שופט
צבאי-משפטי, להיות ממלא מקום קבוע אף
למספר נשיאים של בתי דין צבאיים מחוזיים
וכן להיות אותה שעה גם ממלא מקום קבוע
לנשיא בית הדין הצבאי המיוחד."

"(ה) יכול שיתמנה קצין אחד, שהוא שופט
צבאי-משפטי, להיות שופט בבית הדין הצבאי
לערעורים ולהיות אותה שעה גם נשיא בית הדין
הצבאי המיוחד."

שופט של בית המשפט העליון, נציג לשכת עורכי הדין,
הרמטכ"ל או סגנו, ראש אגף כוח אדם בצה"ל, נשיא
בית הדין הצבאי לערעורים או ממלא מקומו הקבוע
ושופט צבאי-משפטי של בית דין זה.

הצעת הוועדה בדבר מינוי שופט תהיה על דעת
רוב החברים שהשתתפו בהצבעה.

לסעיף 188

א. לפי החוק המוצע יתמנו השופטים הצבאיים-המשפטיים
פטאים בידי נשיא המדינה, לפי המלצת ועדת הבחירה.
מוצע כי לאחר שהתמנו כאמור יהיו סדרי המינוי בתוך
המערכת כלהלן:

ממלא מקומו הקבוע של נשיא בית הדין הצבאי
לערעורים יתמנה בידי שר הבטחון בהמלצת הרמטכ"ל,
נשיא בית הדין הצבאי המיוחד וממלא מקומו הקבוע
וכן נשיא בית דין צבאי מחוזי וממלא מקומו הקבוע

(ג) יכול ששופט צבאי-משפטי אחד יתמנה למלא מקום קבוע של מספר נשיאים של בתי דין צבאיים מחוזיים וכן למלא מקום קבוע לנשיא בית הדין הצבאי המיוחד.

189. (א) נתפנה מקומו של נשיא בית דין צבאי וכל עוד הנשיא החדש לא התחיל לכהן, או נעדר הנשיא מתארץ או נבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, ימלא ממלא מקומו הקבוע את התפקידים המוטלים על הנשיא וישתמש בסמכויות הנתונות לו לפי כל הדין.

(ב) נבצר מנשיא בית דין צבאי וממלא מקומו הקבוע למלא תפקידיהם, יכהן כממלא מקום הנשיא הוותיק שבשופטים הצבאיים-משפטיים של בית הדין, ומבין כעלי ותק שווה — המבוגר שבהם.

(ג) נשיא בית דין צבאי רשאי לאצול מסמכויותיו למלא מקומו הקבוע.

190. מי שנתמנה שופט צבאי-משפטי, למעט מי שנתמנה שופט לפי חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984², או לפי חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969³, יצהיר הצהרת אמונים לפני נשיא המדינה; ואלה דברי ההצהרה:

"אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, לשופט משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים".

191. (א) מינוי ראשון לאחת הכהונות המנויות בסעיף 185 יהיה לתקופת נסיון של שנתיים; ככל עת בתקופת הנסיון רשאית ועדת הבהירה להמליץ בפני נשיא המדינה לבטל את המינוי.

דברי הסבר

לסעיף 190

מוצע להנהיג הצהרת אמונים לשופטים צבאיים-משפטיים, כפי שהיא נוהגת לגבי שופטים של בתי המשפט האזרחיים.

נוסח הסעיף ונוסח הצהרת האמונים הם בהתאם לסעיף 6 לחוק-יסוד: השפיטה, אולם שופט צבאי-משפטי, שהוא גם שופט לפי חוק בתי המשפט או לפי חוק בתי הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, כלומר שופט משפטי שהוא איש מילואים, אינו צריך להציג היר אמונים פעם נוספת.

לסעיף 191

סעיף 189 לחוק העיקרי קובע:

"כביעות לאחר תקופת נסיון

189. מי שנתמנה לראשונה לאחד התפקידים המנויים בסעיף 188, מותר לבטל את מינויו בכל עת תוך שתי שנים מיום המינוי. בתום תקופה זו יהיה כל מינוי,

מוצע להשאיר בעינו את הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ד) (סעיף 188 (ב) ו-(ג) בהצעה), אך לבטל את הוראת סעיף קטן (ה) מאחר וההסדר של מינוי בפועל על פי סעיף 192 במוצע הופך את ההסדר שבסעיף 186(ה) למיותר.

לסעיף 189

סעיף 186 לחוק מורה:

"סמכויות נשיא בית דין למלא מקום קבוע

186. נפטר נשיא בית דין צבאי או נבצר ממנו להשיג תמוש בסמכויותיו מסיבה אחרת, יהיו סמכויותיו נתונות לממלא מקומו הקבוע."

מוצע להחליף סעיף זה בהסדר מפורט יותר, בדומה להסדר שנקבע לגבי ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון בסעיף 29 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן — חוק בתי המשפט).

2 ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.
3 ס"ח התשכ"ט, עמ' 70.

(ב) בתום תקופת הנסיון יהיה המינוי מינוי של קבע לתקופות

אלה:

(1) חמש שנים — לנשיא בית הדין הצבאי לערעורים;
תקופה זו ניתנת להארכה אחת על פי המלצה של ועדת
הבחירה, לתקופה נוספת של עד חמש שנים;

(2) עשר שנים — לממלא מקומו הקבוע של נשיא בית
הדין הצבאי לערעורים ולשופט צבאי-משפטי של בית
הדין הצבאי לערעורים;

(3) שבע שנים — לנשיא בית דין צבאי מחוזי או מיוחד;

(4) חמש שנים — לכל שופט צבאי-משפטי אחר;

תקופת הנסיון לא תבוא במנין התקופות האמורות בפסקאות
(1) עד (4).

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב) תסתיים כהונתו של שופט
צבאי-משפטי, למעט נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, בהגיעו לגיל
זמשים.

(ד) ועדת הבחירה רשאית להמליץ על הארכת הכהונה של שופט
צבאי-משפטי אף אם הגיע לגיל חמישים לתקופה או לתקופות נוספות
נאמור בסעיף קטן (ב), ובלבד שבכל מקרה תסתיים הכהונה של שופט
נאמור בהגיעו לגיל חמישים וחמש.

192. כהונתו של שופט צבאי-משפטי בעל מינוי של קבע לא תיפסק
שלא בהסכמתו לפני תום התקופות הנקובות בסעיף 191 אלא באחד
מאלה:

הפסקת כהונה

דברי הפבר

בית הדין הצבאי לערעורים נועדה להבטיח פרק זמן
סביר לחילופים בתפקיד של ראש המערכת השיפוטית,
שהוא גם מפקדה של יחידת בתי הדין הצבאיים.

ג. מוצע לקבוע, ככלל, כי כהונתו של שופט צבאי-
משפטי תסתיים בהגיעו לגיל חמישים, בכפוף לאפי-
שרות להאריך את הכהונה על פי המלצת ועדת הבחירה,
רה, עד לגיל מרבי של חמישים וחמש. הוראה זו לא
תחול לגבי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים.

הסדר זה בא לענות על הצורך בשופטים צעירים
יחסית, בהתחשב בגיל הממוצע הצעיר של החיילים
ובדינמיות ובהווי המיוחד של חיי הצבא.

לסעיף 192

סעיף 190 לחוק העיקרי קובע:

"ביטול מינויים

190. מי שיש לו מינוי של קבע אין לבטל את מינויו
שלא בהסכמתו לפני תום התקופה הקבועה בסעיף 189,
אלא אם:

בין ראשון ובין זווור, לאחד התפקידים האמורים,
מינוי של קבע לתקופות אלה:

(1) עשר שנים — לשופט-משפטי בבית
הדין הצבאי לערעורים;

(2) שבע שנים — לנשיא בית דין צבאי
מחוזי או מיוחד;

(3) חמש שנים — לכל שופט אחר;

והתקופה עול שתי שנים מיום המינוי כאמור
לא תבוא במנין התקופות האמורות בפסקאות
(1), (2) ו-(3).

א. מוצא שתקופת הנסיון של שנתיים תישאר בעינה,
אלום ביטול מינוי של שופט-משפטי בתקופת הנסיון
יהא על פי המלצת ועדת הבחירה.

ב. מוצע להשאיר את תקופת מינוי הקבע כפי שהן
בחוק הקיים, למעט תקופת מינוי הקבע של נשיא
בית הדין הצבאי לערעורים שתהא חמש שנים, עם
אפשרות של הארכה בחמש שנים נוספות, על פי המ-
לצת ועדת הבחירה. תקופת מינוי קבע זו לגבי נשיא

- (1) השופט השתחרר מרצונו משירותו בצבא בהתאם לחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גימלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה-1985⁴, או בהתאם לפקודות הצבא;
- (2) על פי החלטת של בית הדין המשמעתי;
- (3) משקבעה ועדת הבחירה, על יסוד חוות דעת רפואית לפי כללים שהיא קבעה, שמתמת מצב בריאותו נבצר ממנו להמשיך במילוי תפקידו;
- (4) על פי החלטת ועדת הבחירה שהציע יושב ראש הועדה או נשיא בית הדין הצבאי לערעורים ושנתקבלה ברוב של שבעה חברים לפחות.

בית דין
משמעתי

192.א. (א) שופט צבאי-משפטי יהא נתון לשיפוטו של בית דין משמעתי.

(ב) בית הדין המשמעתי יהיה של שלושה והם: שופט בית המשפט העליון שמינה נשיאו, והוא יהיה יושב ראש, ושני שופטים של בית הדין הצבאי לערעורים שמינה נשיאו ושאהר מהם לפחות הוא שופט צבאי-משפטי.

(ג) שר הבטחון או הרמטכ"ל רשאים להגיש לבית הדין המשמעתי קובלנה על שופט צבאי-משפטי בשל אחת מאלה:

- (1) השופט נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו או לא מילא את חובותיו כשופט;

דברי הסבר

הדין הצבאי לערעורים, ושהתקבלה ברוב של שבעה חברים לפחות. זאת במקביל להסדר שבסעיף 7(4) לחוק-יסוד: השפיטה⁵.

לסעיף 192

בית הדין המשמעתי המיוחד לשופטים-משפטיים מוסדר בסעיף 191 לחוק אשר קובע:

"בית דין משמעתי

191. (א) בית דין משמעתי, שהבריו הם שופט בית המשפט העליון שנתמנה לכך על ידי נשיאו ושני שופטים של בית הדין הצבאי לערעורים שנתמנו על ידי נשיאו ושאהר מהם, לפחות, הוא שופט צבאי-משפטי — יהיה רשאי להמליץ בפני הרמטכ"ל להעביר מכהר נתן אדם המכהן באחד התפקידים המנויים בסעיף 188.

(ב) בית הדין המשמעתי יחליט על סמך קובלנה שתוגש על ידי הפרקליט הצבאי הראשי, ויביא את המלצתו ליזכות או לחובה לפני הרמטכ"ל; בבירור הקובלנה יהיו לבית הדין המשמעתי כל הסמכויות שיש לבית דין צבאי מתחזי לפי חוק זה.

(ג) הפרקליט הצבאי הראשי רשאי להגיש קוב-

(1) פרש משירותו בצבא בהתאם להוראות חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גימלאות), התשי"ד-1954;

(2) הרמטכ"ל העבירו מתפקידו על סמך המלצתו של בית דין משמעתי לפי סעיף 191;

(3) שוחרר מן הצבא מטעמי בריאות כאמור בסעיף 192.

מוצע להשאיר את העילות הללו להפסקת הכהונה בעינן, בשינוי אחד — כי העברה מהכהונה על פי החלטת בית הדין המשמעתי לא תעשה בידי הרמטכ"ל אלא בידי נשיא המדינה, שהוא אשר מינה את השופט, וזאת במקביל להסדר הקיים לגבי שופטים אזרחיים.

אשר להפסקת הכהונה מטעמי בריאות — ההסדר שבסעיף 192 לחוק העיקרי הוחלף בקביעת ועדת הבחירה, על יסוד חוות דעת רפואית, לפי כללים שתקבע הועדה, וזאת בהתאמה להסדר שבסעיף 13(א)(2) לחוק בתי המשפט.

לעילות הפסקת הכהונה מוצע להוסיף החלטה של ועדת הבחירה שהציע יושב הראש שלה או נשיא בית

4 ס"ח התשמ"ה, עמ' 139.
5 ס"ח התשמ"ד, עמ' 78.

- (2) השופט התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של שופט בישראל או של קצין בצבא ;
- (3) השופט הורשע על עבירה שבנסיבות הענין יש בה משום קלון ;
- (4) ועדת הבחירה מצאה שהשופט השיג את מינויו שלא כדין.

(ד) בבירור הקובלנה יהיו לבית הדין המשמעתי כל הסמכויות שיש לבית דין צבאי מחוזי לפי חוק זה.

(ה) בית הדין המשמעתי ימסור את מסקנותיו, לזכות או לחובה, לשר הבטחון.

(ו) ואלה אמצעי המשמעת שבית הדין המשמעתי מוסמך להטיל: הערה, התראה, נזיפה והעברה מן הכהונה, בין בתשלום קיצבה ובין בשלילתה, כולה או מקצתה.

192ב. (א) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים רשאי למנות לכהונה בפועל, בהסכמת המועמד —

מינוי לכהונה בפועל

(1) שופט צבאי משפטאי של בית הדין הצבאי לערעורים — לנשיא או לשופט של בית הדין הצבאי המיוחד או של בית דין צבאי מחוזי ;

(2) נשיא או שופט צבאי משפטאי של בית הדין הצבאי המיוחד או של בית דין צבאי מחוזי — לשופט של בית הדין הצבאי לערעורים.

דברי הסבר

לסעיף 192ב

מוצע להנהיג במערכת השיפוט הצבאית הסדר מקביל לזה שבסעיף 10 לחוק בתי המשפט בענין מינוי שופט לכהונה בפועל, בהתאמות הנדרשות.

סעיף 10 לחוק בתי המשפט מורה:

"מינוי לכהונה בפועל

10. (א) שר המשפטים רשאי למנות, לכהונה בפועל, בהסכמת המועמד ובהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון —

- (1) שופט בית המשפט העליון — לנשיא או לשופט בית משפט מחוזי ;
- (2) שופט בית משפט מחוזי — לשופט בית המשפט העליון, לנשיא בית משפט מחוזי, לנשיא בית משפט שלום או לשופט בית משפט שלום ;
- (3) שופט בית משפט שלום — לשופט בית משפט מחוזי או לנשיא בית משפט שלום ;
- (4) שופט תעבורה שנתמנה מינוי של קבע — לשופט בית משפט שלום.

לנה על קצין שנרמנה לאחד התפקידים המנויים בסעיף 188 על יסוד אחד מאלה:

- (1) הקצין נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו ;
- (2) הקצין התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו כשופט בישראל או קצין בצבא ;
- (3) הקצין הורשע על עבירה שבנסיבות הענין יש בה משום קלון ;
- (4) הקצין השיג את מינויו לתפקידו שלא כדין.

מוצע להשאיר בעינם את הרכב בית הדין המשמעתי והעילות להגשת קובלנה אליו נגד שופט צבאי משפטאי, את הקובלנה יוכלו להגיש שר הבטחון או הרמטכ"ל, ומסקנות בית הדין ימסרו לשר הבטחון.

אמצעי המשמעת שבית הדין יוכל להטיל הם הערה, התראה, נזיפה, והעברה מכהונה — בין בתשלום קיצבה ובין בשלילתה, כולה או מקצתה.

אמצעים אלה מקבילים לאמצעים שנקבעו בסעיף 19 לחוק בתי המשפט, פרט להעברה למקום כהונה אחר, אשר בצבא אינה בגדר עונש.

(ב) כהונה בפועל לפי סעיף זה, ברציפות או לסירוגין, לא תהיה למשך יותר משנה אחת מתוך תקופה של שלוש שנים.

192ג. שופט צבאי-משפטי שכהונתו נסתיימה לאחר שהתחיל בדיון, יהיה מוסמך לסיימו תוך שלושה חדשים מיום סיום כהונתו; הוראה זו לא תחול על מי שכהונתו נסתיימה בעקבות המלצת בית הדין המשמעתי או קביעת ועדת הבחירה כאמור בסעיף 192 (3) או (4).

סמכות לסיים
דין

192ד. (א) שופט צבאי-משפטי לא יהא נתון לדין משמעתי לפי חלק ג.

דין משמעתי
או פלילי

(ב) על אף האמור בסעיף 202, לא יועמד שופט צבאי-משפטי לדין פלילי לפי חוק זה אלא לפני בית דין צבאי מיוחד בהרכב של שלושה שופטים צבאיים-משפטיים או בהתאם לסעיף 23 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, לפי הענין.

השעיה

192ה. (א) שופט צבאי-משפטי, שהוגשה עליו קובלנה לפי סעיף 192א או שהועמד לדין פלילי לפי סעיף 192ד, רשאי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, לאחר שקיבל חוות דעת של הפרקליט הצבאי הראשי, להשעותו להקופה שימצא לגכון.

(ב) בית הדין המשמעתי כאמור בסעיף 192א רשאי, על פי בקשת השופט, לבטל את השעייתו.

שופט מכוות
המילואים

192ו. (א) חייל הנמנה עם כוהות המילואים של הצבא כשיר להתמנות שופט צבאי-משפטי של בית דין צבאי ולשבת בדין שעה שהוא בשירות מילואים, אם הוא בעל נסיון משפטי כאמור בסעיף 185.

דברי הסבר

(1) לא יהיה נתון לדין משמעתי לפי חלק ג;
(2) לא יועמד למשפט פלילי אלא לפני בית דין צבאי מיוחד, לאחר חקירה מוקדמת, או בהתאם לסעיף 26 לחוק השופטים, התשי"ג-1953.

מוצע להשאיר הוראות אלה בענין, תוך התאמת נוסח ההוראה בענין השיפוט הפלילי לשינויים שחלו בחוק בתי המשפט ובחוק השיפוט הצבאי עצמו (סעיף 202).

לסעיף 192ה

ההוראה המוצעת זהה להוראת סעיף 193א לחוק, פרט לשינוי מספרי הסעיפים המאוזכרים בה, כפי שנדרש לאור הצעת חוק זו.

לסעיפים 192ו ו-193

הסדרה מחדש של מעמד השופטים הצבאיים-המשפטיים מהייבת קביעת הסדרים ברורים לגבי שופטי צבאיים-משפטיים מכוות המילואים, המכהנים בתפקיד זה במסגרת שירות מילואים פעיל. ההוראות לגבי הכשרתם ודרך מינויים של שופטים צבאיים-

(ב) כהונה בפועל לפי סעיף זה, ברציפות או לסירוגין, לא תהיה יותר משנה אחת מתוך תקופה של שלוש שנים, ולענין שופט שהוא רשם, שנתמנה לכהונה בפועל כשופט בבית המשפט שבו הוא משמש כרשם — לא יותר מארבע שנים מתוך תקופה של חמש שנים, ובלבד שבאה על כך הסכמת נשיא בית המשפט העליון.

לסעיף 192ג

מוצע לאמץ את ההסדר שבסעיף 15 לחוק בתי המשפט בענין סמכותו של שופט לסיים דיון שהחל בו, תוך שלושה חדשים מיום סיום כהונתו.

הוראה זו לא תחול לגבי שופט שכהונתו נסתיימה בעקבות המלצה של בית הדין המשמעתי או קביעה של ועדת הבחירה.

לסעיף 192ד

סעיף 193 לחוק קובע:

"משפט נגד שופט משפטי

193. מי שנתמנה לכהן באחד התפקידים המנויים בסעיף 188 —

(ב) שופט צבאי-משפטי הנמנה עם כוחות המילואים של הצבא יתמנה בדרך האמורה בסעיף 186, אולם מי שנתמנה שופט על פי חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, או על פי חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, יכול שיתמנה בידי נשיא המדינה, לפי הצעת שר הבטחון ושר המשפטים כאחד, כשופט צבאי-משפטי לכל בית דין צבאי.

תחולה הוראת
לגבי שופט
מכוחות
המילואים

192. הוראות סעיפים 187, 190, 192 א, 192 ב, 192 ג, 192 ד ו-192ה יחולו לגבי שופט צבאי-משפטי הנמנה עם כוחות המילואים של הצבא, בכפוף לסייגים אלה:

- (1) לא תוגש נגדו קובלנה לפי פסקאות (1) או (2) של סעיף 192א(ג) אלא בשל מעשה שעשה במילוי תפקידו כשופט צבאי-משפטי בשירות מילואים, ולא יידון בדין משמעתי לפי הסעיף האמור אלא כשהוא בשירות;
- (2) אם הוא אינו מי שנתמנה שופט על פי חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, או לפי חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, לא יחול לגביו סעיף 192ד על עבירה שעבר שלא בשירות, ובלבד שעל אף האמור בסעיף 202 לא יועמד לדין בהתאם לסעיף 11 אלא לפני בית דין צבאי מיוחד בהרכב של שלושה שופטים צבאיים-משפטיים.

193. כהונתו של שופט צבאי-משפטי הנמנה עם כוחות המילואים של הצבא לא תיפסק שלא בהסכמתו אלא באחד מאלה:

תקופת כהונתו
של שופט
מכוחות
המילואים

- (1) הוא חדל להיות נמנה עם כוחות המילואים;
- (2) הוא הועבר מכהונתו על פי החלטת בית דין משמעתי כאמור בסעיף 192א;
- (3) הוא מי שנתמנה שופט על פי חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, או על פי חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, ונפסקה כהונתו האמורה.

דברי הסבר

כפופה לסייגים המפורטים בסעיף 192 המוצע, שעי- קרם — הגבלת תחולתן של ההוראות למסגרת שירות המילואים של השופט.

סעיף 193 המוצע דן בסיום כהונתו של שופט משפטי במילואים. מוצע לקבוע שאין לסיים כהונתו ללא הסכמתו, אלא אם כן חדל להיות נמנה עם כוחות המילואים, אם נשיא המדינה העבירו מכהונתו בעקבות מסקנות בית הדין המשמעתי, או לגבי מי שהוא שופט אזרחי — משנפסקה כהונתו כשופט על פי חוק בתי המשפט או חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969.

משפטיים יחולו גם על שופטים משפטיים במילואים, בכפוף לשינויים הנחויים לגבי אלה מהם המכתבים בתייהם האזרחיים כשופטים על פי חוק בתי המשפט או חוק בית דין לעבודה, התשכ"ט-1969, שהם רוב השופטים המשפטיים במילואים.

כן יחולו על השופטים המשפטיים במילואים ההוראות בדבר הצהרת אמונים, שפיטה על ידי בית הדין המשמעתי הצבאי, ניגוי לכהונה בפועל, הסמכות לסיים דיון שהחלו בו לפני תום כהונתם, אי הכפיפות לדין משמעתי לפי חלק ג' לחוק, העמדה לדין פלילי רק בדרך מיוחדת ובדבר השעייה. תחולת ההוראות הללו

7. במקום סעיף 200 לחוק העיקרי יבוא:

200. מותב של בית הדין הצבאי המיוחד יורכב בידי נשיאו מבין השופטים הצבאיים של אותו בית דין ומבין השופטים הצבאיים-המשפטיים שנתמנו לפי סעיף 186.

"מותב של
בית הדין
הצבאי
המיוחד

200א. (א) מותב של בית דין צבאי מחוזי יורכב בידי נשיאו מבין השופטים הצבאיים של אותו בית דין ומבין השופטים הצבאיים-המשפטיים שנתמנו לפי סעיף 186.

מותב של
בית דין
צבאי מחוזי

(ב) ראה נשיא בית דין צבאי מחוזי שיש צורך בדבר, רשאי הוא — בהתאם לכללים שנקבעו בתקנות שהותקנו מכוח סעיף 559 — לכלול בין השופטים הצבאיים של מותב שופטים צבאיים של בית דין צבאי מחוזי אחר.

8. בחלק ה' של החוק העיקרי, בפרק החמישי, אחרי סעיף 440 יבוא:

"סימן ג' — ערעור לבית המשפט העליון

440ט. (א) פסק דין של בית הדין הצבאי לערעורים, שניתן בערעור על פסק דין של בית דין צבאי, ניתן לערעור בפני בית המשפט העליון, אם נתקבלה רשות לכך בפסק הדין, או מאת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים או מאת נשיא בית המשפט העליון; הוגשו בקשות מקבילות לרשות לערער, תהיה הסמכות לדון ולהחליט בבקשות לנשיא בית המשפט העליון.

ערעור לבית
המשפט העליון

(ב) לא תינתן רשות לערער אלא בשאלה משפטית שיש בה חשיבות, קשיות או חידוש.

(ג) התקופה להגשת בקשת רשות לערער היא שלושים ימים מיום מתן פסק הדין בערעור, והתקופה להגשת הערעור היא המישה עשר ימים מיום מתן הרשות לערער.

דברי הסבר

הכללים להכללתם של קצינים ממחוז שיפוטי אחר במותב ייקבעו בתקנות.

סעיף 8. אחת ההמלצות החשובות של ועדת שמגר היתה לאפשר ערעור ברשות מבית הדין הצבאי לערעורים לבית המשפט העליון, כדי לאפשר דיון ופיקוח שיפוטי עליון על ידי הערכאה השיפוטית הגבוהה ביותר במדינה בשאלות משפטיות המתעוררות במערכת השיפוט הצבאית, שיש בהן חשיבות או חידוש. כן ראתה הוועדה חשיבות רבה באפשרות הערעור למצן אחדות ההלכה.

בהתאם לכך, מוצע לאפשר ערעור ברשות על פסק דין של בית הדין הצבאי לערעורים לבית המשפט העליון. הרשות יכול שתיונתן מאת בית הדין הצבאי לערעורים בפסק דינו, מאת נשיא בית דין זה או מאת נשיא בית המשפט העליון.

סעיף 7 סעיף 200 לחוק קובע:

"הנשיא ירכיב מותב בית דין

200. מותב של בית הדין הצבאי המיוחד ושל בית דין צבאי מחוזי יורכב על ידי נשיאו מתוך השופטים הצבאיים של אותו בית דין ומתוך השופטים הצבאיים-המשפטיים שנתמנו לפי סעיף 187(2).

ועדת שמגר ציינה, בין היתר, שבמהוות שיפוטיות קטנים עלול לקרות שהנאשם או הפרשה נשוא המשפט מוכרים למרבית הקצינים העשויים להכלל במותב בית הדין כשופטים צבאיים שאינם משפטיים, ועל כן קשה להרכיב מותב שאין לגבי חבריו כל חשש של דעה קדומה. מדובר אמנם במקרים בודדים, אך כדי לפתור את הבעיה במקרים אלה מוצע לאפשר לנשיא בית דין צבאי מחוזי, אם ראה צורך בכך, לכלול במותב שופדים צבאיים שאינם משפטיים ממחוז שיפוטי אחר.

(ד) הערעור יישמע בהתאם לתקנות סדר הדין החלות על ערעורים פליליים בבית המשפט העליון.

(ה) ניתנה רשות לערער או הוגשה בקשה למתן רשות לערער, וישאי נותן הרשות או נשיא בית הדין הצבאי לערעורים או נשיא בית המשפט העליון, לפי הענין, להורות על דחיית ביצוע גזר הדין.

(ו) על אף האמור בכל דין, תובע צבאי או סניגור צבאי המופיעים בפני בית המשפט העליון בערעור לפי סעיף זה, ילבשו מדי צבא.

תיקון סעיף 441

9. בסעיף 441 לחוק העיקרי —

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א) יהא פסק דין של בית הדין הצבאי לערעורים חלוט המישה ימים אחר שניתן, אם לא ניתנה רשות לערער בפסק הדין, ואם עד מועד זה לא הודיע צד מהצדדים למשפט שברצונו לבקש רשות לערער על פסק הדין.

(2א) נשיא בית הדין הצבאי לערעורים או נשיא בית המשפט העליון רשאים, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לדון בבקשה לרשות לערער שהוגשה לאחר שפסק הדין הפך חלוט כאמור בסעיף קטן (1א); ניתנה רשות לערער, בטל חילוטו של פסק הדין;

דברי הסבר

(2) לגבי גזר דין של בית הדין הצבאי לערעורים ושל בית דין צבאי מיוחד, שאינו מטיל עונש מוות — הרמטכ"ל;

(3) לגבי גזר דין של בית דין צבאי ימי ובית דין שדה — ראש המחוז השיפוטי שלפיקודו נתון מי שהרכיב את בית הדין;

(4) לגבי כל גזר דין אחר — ראש המחוז השיפוטי של אותו בית דין.

קביעת אפשרות הערעור לבית המשפט העליון מהיבט קביעת הסדר מיוחד לגבי חילוטו של פסק דין של בית הדין הצבאי לערעורים כלהלן:

א. גזר הדין של בית המשפט העליון, שניתן בערעור כאמור, לא יהא טעון אישור הרשות המאשרת.

ב. פסק דין של בית הדין הצבאי לערעורים יהא חלוט המישה ימים לאחר שניתן, במקום המישה עשר ימים, כאמור בסעיף 418 לחוק, וזאת — אם לא ניתנה רשות לערער בפסק הדין עצמו, ואם עד מועד זה לא הודיע צד מהצדדים למשפט שברצונו לבקש רשות לערער לבית המשפט העליון.

הוראה זו נועדה למנוע עיכוב שלא לצורך בבני צו פסק הדין של בית הדין הצבאי לערעורים, במקרים שבהם אין לאיש מהצדדים למשפט כוונה לערער עליו.

התקופה להגשת בקשת רשות לערער תהא שלוש שנים ימים מיום מתן פסק הדין, והתקופה להגשת הערעור עצמו — המישה עשר ימים מיום מתן הרשות. נותן הרשות לערער יהא רשאי להורות על דחיית ביצוע של גזר הדין.

הערעור יישמע בהתאם לתקנות סדר הדין החלות על ערעורים פליליים בבית המשפט העליון, ותובע צבאי או סניגור צבאי המופיעים בערעור בבית המשפט העליון ילבשו מדי צבא.

סעיף 9 סעיף 441 לחוק קובע:

אישור גזר דין

441. (א) לענין חוק זה, פסק דין חלוט הוא פסק דין שעברה עליו התקופה להגשת ערעור ולא הוגש ערעור, ואם הוגש ערעור — פסק הדין שניתן בערעור. זכות הערעור לפי סעיף 350 אינה מוגעת את חילוטו של פסק דין.

(ב) כל גזר דין של פסק דין חלוט של בית דין צבאי יובא בפני הרשות המאשרת.

(ג) הרשות המאשרת היא —

(1) לגבי כל גזר דין המטיל עונש מוות — שר הבטחון;

(2) בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "הוראה זו לא תחול על גזר דין של פסק דין של בית המשפט העליון בערעור לפי סעיף 440ט".

10. במקום סעיף 509 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת
סעיף 509

509. תקום ועדה לעיון בעונש (בפרק זה — הועדה) שתבריה יהיו:
(1) שופט צבאי-משפטי, שימנה נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, והוא יהיה יושב ראש הועדה;
(2) אדם בעל ניסיון בתחום הטיפול באסיר, שימנה שר הבטחון;
(3) קצין בדרגת סגן אלוף ומעלה, שימנה הרמטכ"ל.

11. בסעיף 510 לחוק העיקרי —

תיקון סעיף 510

(1) בסעיף קטן (א), במקום "לאחר שגזר הדין" יבוא "לאחר שפסק הדין" ובסופו יבוא "ובלבד שלא תמתיק ולא תחליף כאמור יותר ממחצית העונש";

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאית הועדה להמתיק עונש או להחליפו, כולו או מקצתו, בכל עת, אם נתקיים אחד מאלה:

(1) הוכח לועדה שנתקיימו טעמים מיוחדים, כגון חולניותו המתמדת של האסיר;

(2) קיים מצב של מלחמה או מצב חירום מיוחד.

דברי הסבר

בסעיף 510(א) ו-(ב) לחוק נקבע:

סעיף 11

"(א) הועדה רשאית לעיון בכל עונש מאסר שהוטל על ידי בית דין צבאי, לאחר שגזר הדין נעשה תלוש, ולהמתיקו או להחליפו, כולו או מקצתו, בעונש על תנאי, ורשאית היא לחזור ולעשות כן לגבי העונש שהומתק או שהוחלף כאמור.

(ב) מקום שהועדה מעיינת בעונשו של מי שנידון מחמת שחוק זה חל עליו לפי סעיפים 7, 8(2), 8(3) או 11, רשאית היא להחליף את עונשו בהעמדתו במבחן.

ועדת שמגר המליצה להשוות את סמכויות הועדה לעיון בעונש לסמכויות ועדת השחרורים הפועלת לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977. הוחלט לקבל המלצה זו, אם כי לא במלוא היקפה, ובהתאם לכך להסמיך את הועדה לעיון בעונש להמתיק עד מחצית מעונש המאסר שהוטל על החייל האסיר.

עם זאת, מוצע להסיר מגבלה זו במקרה שקיימים טעמים מיוחדים כגון — חולניותו המתמדת של האסיר (השווה סעיף 49(ד) לחוק העונשין, התשל"ז-1977) או שפרצה מלחמה או נוצר מצב חירום מיוחד המצדיק לשקול שחרורם של חיילים כלאים כדי שיסייעו במאמץ המלחמתי.

יחד עם זאת, אם הוגשה בקשה לרשות לערעור לאחר למעלה מחמישה ימים, למרות שהמבקש לא הודיע על כוונתו לבקש את הרשות — יוכלו נשיא בית הדין הצבאי לערעורים או נשיא בית המשפט העליון להענות לה, ובמקרה כזה בטל, כמובן, חילוטו של פסק הדין של בית הדין הצבאי לערעורים.

סעיף 10 סעיף 509 לחוק קובע:

"ועדה לעיון בעונש

509. תקום ועדה לעיון בעונש (בפרק זה — הועדה), שתבריה יהיו הפרקליט הצבאי הראשי או קצין-משפט טאי בדרגת סגן-אלוף ומעלה שימנה על ידיו כבא כוחו, ושני קצינים בדרגת סגן-אלוף ומעלה שימונו על ידי הרמטכ"ל.

מוצע לשנות את הרכב הועדה לעיון בעונש באור-פן שכראשה ישב שופט צבאי-משפטי שימנה נשיא בית הדין הצבאי לערעורים וחבריה יהיו אדם בעל ניסיון בתחום הטיפול באסיר, שימנה שר הבטחון, וקצין בדרגת סגן-אלוף ומעלה שימנה הרמטכ"ל.

הרכב זה נועד להבטיח מתן משקל למעמדו של פסק הדין — מצד אחד, ולבעיות האנושיות ולאפשרות של שיקום האסיר — מצד שני.

12. במקום סעיף 512 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת
סעיף 512

"הבאת פסקי דין
לעיון הועדה

512. (א) פסק דין המטיל עונש מאסר בפועל לתקופה של שנה או יותר, והעונש אושר לפי סעיף 442 או שלא היה טעון אישור, והגדון עומד לסיים ריצוי מחצית מעונשו, או שנתקיים אחד התנאים האמורים בסעיף 510 (א), יביאנו הפרקליט הצבאי הראשי לעיון הועדה אחת לששה חדשים.

(ב) פסק דין המטיל עונש מאסר בפועל לתקופה קצרה משנה, והגדון עומד לסיים ריצוי מחצית מעונשו, או שנתקיים אחד התנאים האמורים בסעיף 510 (א), רשאי הפרקליט הצבאי הראשי להביאו לעיון הועדה בכל זמן.

13. (א) מי שערב תחילתו של חוק זה כיהן כשופט צבאי-משפטי בשירות סדיר או בשירות מילואים —

(1) רואים אותו כאילו נתמנה על פי חוק זה, ומגין תקופת כהונתו יהיה מיום מינויו לפי החוק העיקרי והוא יהא רשאי לסיים את תקופת כהונתו אף אם הגיע לגיל המישים;

(2) אם לא הצהיר אמונים לפי חוק-יסוד: השפיטה, יצהיר אמונים לפי סעיף 190 לחוק העיקרי, כפי שחוקק בחוק זה, תוך חודשים מיום תחילתו של חוק זה.

(ב) מי שנתמנה לפני תחילתו של חוק זה כנשיא בית הדין הצבאי לערעורים יוסיף לכהן בתפקידו על אף האמור בסעיף 185 עד סיום כהונתו, והוראות סעיפים 192 ו-192ג עד 192ה יחולו גם עליו.

דברי הסבר

סעיף 12 סעיף 512 לחוק מורה:

"הבאת פסקי דין לעיון הועדה

512. פסק דין המטיל עונש מאסר בפועל לתקופה של שנה או יותר, והעונש אושר לפי סעיף 442 או שלא היה טעון אישור, והוחל בביצועו, יביאנו הפרקליט הצבאי הראשי לעיון הועדה אחת לששה חדשים, ורשאי הוא להביאו נמועד מוקדם יותר; פסק דין המטיל עונש מאסר לתקופה קצרה יותר, רשאי הפרקליט הצבאי הראשי להביאו לפני הועדה, בכל זמן שייראה לו."

לאור ההצעה לתיקון סעיף 510 לחוק העיקרי כאמור לעיל, מוצע לקבוע כי הפרקליט הצבאי הראשי יביא את ענינו של האסיר לפני הועדה לעיון בעונש, כאשר הוא עומד לסיים ריצוי מחצית מעונשו. אם קיים טעם מיוחד — כגון חולניותו המתמדת של האסיר

או מצב חירום — יוכל הפרקליט הצבאי הראשי להביא את ענינו לפני הועדה לעיון בעונש אף במועד מוקדם יותר.

בהוראות מעבר מוצע לקבוע כי מי שכהן כשופט צבאי-משפטי, ערב החוק המוצע כשופט צבאי-משפטי, יראו אותו כאילו נתמנה על פי החוק המוצע, והוא יוכל לסיים את תקופת כהונתו אף אם הגיע לגיל המישים.

שופט כאמור שלא הצהיר אמונים יעשה כך תוך חודשים מיום תחילת החוק המוצע. עוד מוצע לקבוע כי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים ימשיך לכהן בתפקידו עד סיום כהונתו, והוראות הסעיפים בדבר בית דין משמעותי, סמכות לסיים דיון, דין פלילי מיוחד והשעייה, יחולו גם עליו.

